

Časopis frekventantov Rehabilitačného strediska pre zrakovo
postihnutých v Levoči

NADHL'AD

občasník
č. 1/2014

Kasárenská 16, 054 01 Levoča
telefón: 053/4166411,
e-mail: casopis@rszp.sk

Redakčná rada:

Balogová Oľga, Bátori Ján, Mgr. Bursová Erika, Dani Tibor, Ferko Stanislav, Bc. Genská Miriam, Greguš Ján, Hudecová Alena, Janíková Jana, Masarik Miroslav, Matej Ľuboš, Mirga Jaroslav, Mgr. Nedorost Peter, Pozdechová Dominika, Rabíková Helena, Rolníková Nataša, Sceranková Daniela

Tichý monológ

Sme, akí sme, akoby od prapočiatku takí celkom obyčajne svojskí,
len tak sami od seba, ako sa to komu práve hodí.

A hádam preto si s kadečím nevieme rady:
prečo niekedy tak veľa zbytočne rozprávame do vetra,
prečo každý nedôjde, kam sa vyberie
a prečo sme mnohí takmer iba sami pre seba
na veľkej hromade
alebo na nepatrnom priehršті vlastného piesočku,
ba snáď celkom nevdojak i takí,
akí vôbec nechceme byť?
Ak sily, ktoré každému vtláčajú pečať samého seba,
pramena v najúprimnejších hĺbinách bytia,
potom na pohladenie duše ani veľa netreba.
Ale ak šľachetnosť na jalovú nepriepustnosť narazí,
jej ozvena čistou spiežou srdca nikdy nezazvoní.

A predsa, každý túži prežívať život šťastlivý, krásny,
aspoň ako v rytmickej pohode vydarenej básni,
ktorú vyčarila požehnaná a večne nespokojná duša básnika.
Avšak život, život je dielom všetkých ľudí
s podstatným podielom našich vlastných ilúzií,
omylov, nerestí.
No ak láska nebodaj ide iba mimo nás,
Je to trochu osamote s bôľom
A možno i o beznádeji, o ľútosti, ako pri pokuse medzi prsty
uchopiť a na chvíľu pribrzdiť čas.
Človek dokáže veľa, ale všetko iba všemohúci
A s jeho pomocou ktokoľvek o mnoho viac,
než sám ako osamelý prst,
pretože Boh je láska, ktorá miluje všetkých
a okrem lásky od nikoho nežiada nič - žiaľ, od niektorých príliš veľa so
sebazaprením,
no od iných, našťastie,
iba prirodzenú samozrejmosť.

Cesta ciest

A telo sa slovom stalo
A zjavilo sa medzi nami
S pokorou na otiepke slamy –
Obdiv no aj postrach kráľov.

To Ježiš Kristus, Boží syn,
kvôli nám opustil velebu neba
a z lásky v ľudské telo odel seba,
aby nás zbavil ťarchy vín. –

Cesta ciest pravdy a lásky,
záruka pokoja a spásy,
Božia milosť na večné časy,
víťazstvo nad smrťou bez nadsázky.

S dobrou sejbou zrna krstu
mohutnie požehnaných plodov sila.
Jej pomocou viera prosiacich uzdravila...-
Kajúcnik má Božiu milosť istú.

Návraty

Bolo jedno dieťa hravé,
malo vlasy kučeravé.
Zistili mu slabý zrak
a nad životom bol zrazu mrak.

Ako pôjde život ďalej?
Pomôže niekto našej malej?
Rodičia si kládli otázky,
budúcnosť nebudú ružové obrázky.

Zrazu prišla správa nevídaná.
V Bratislave v Karlovej vsi,
tam kde zavýjajú na mesiac psi,
existuje škola vysnívaná.

Osem rokov dlhá doba.
Občas prišla aj tá mdloba.
Čas však beží ako o závod
a dieťa dostalo do života návod.

Prešli dlhé, dlhé roky
a opäť tam vedú moje kroky.
Avšak teraz som už aj ja mama
a nevraciam sa tam sama.

Spali sme na poschodí presne,
kde ma kedysi chytali tiesne.
Život sa však mení veru tak,
vďaka Bohu už nad ním neni mrak.

Pán Péchy je šofér zručný,
aj keď ruch ulíc je dosť zvučný.
Trpezlivo, bez veľkého šomrania,
aj keď sa pred ním autá hromadia.

Danka je výborný spoločník.
Zbalené má všetko ako kočovník.
Predávali sme my spolu
na ministerstve v suteréne dolu.

Výrobky sme mali krásne,
dali by sa o nich písať básne.
Robili ich ľudia srdcom aj rukami,
nešetrimo preto našimi vďakami.

Využime všetky dary,
ktoré máme vo vienku.
Aby raz keď budeme starí,
mohli sme mať krásnu spomienku.

Hudecová

Nachádzame sa v riaditeľni, kde máme pripravených pár otázok pre pani riaditeľku.

Akú históriu má rehabilitačné stredisko?

Medzi prvými kurzami v stredisku bol masérsky kurz. Kurz manipulantov pobočkových telefónnych ústrední zanikol. Ostatné kurzy vznikali na základe potrieb frekventantov a rozšírili sa o kurzy košíkársky, operátor počítačových programov a kartonážnický. Neskôr sa otvorili aj nadstavby galantérnej kartonáže, a informačno-administratívne služby.

Ako vnímate rýchly vývoj informačných technológií?

V roku 1994 sa otvoril prvý krát kurz operátor počítačových programov, ktorý vyučoval pán doktor Franer. Ďalší kurz som učila aj ja, takže tie staršie programy MS-dos a word perfect mám dobré zvládnuté. Neskôr som prešla na Windows a momentálne som už iba užívateľkou počítača

Aký je rozdiel medzi funkciou zástupkyne a riaditeľky?

V minulosti som učila aj rôzne predmety, veľmi dobre poznám prácu pedagóga.
V roku 2003 som nastúpila do funkcie zástupkyne riaditeľky, bolo tam viac riadenia

a menej učenia. Pred dvoma rokmi som nastúpila do funkcie riaditeľky, tam je ešte viac zodpovednosti, ale aj administratívy. Najviac mi chýba to, že menej učím. Napríklad v niektorých skupinách neučím vôbec. Chýba mi priamy kontakt s frekventantmi.

Ako ste sa dostali k učeniu somatológie?

Je to predmet, ktorý učím rada a dúfam, že aj frekventanti berú somatológiu ako zaujímavý predmet.

Ako vnímate generačný rozdiel?

Nemyslím si, že je dnes horšia mládež ako bola kedysi, len má iné možnosti. Najviac asi vnímam nezáujem o čítanie a písanie braillovoho písma. Niekedy základné skupiny za 5 mesiacov zvládli plynule čítanie a písanie. Dnes ľudia dávajú prednosť počítačom a inej technológii.

Koľko masérov sa zamestnalo?

Nie o všetkých absolventoch máme prehľad, niektorí sa nám ozvú, niektorí nie. Je pravda, že masérsky kurz dáva najväčšie možnosti uplatnenia, ale je aj najnáročnejší. Snažíme sa nezľaviť z požiadaviek na našich frekventantov tak, že ak niekto ukončí u nás masérsky kurz, tak môžeme s čistým svedomím povedať, že bude z neho dobrý masér.

A na záver prichádza naša tradičná otázka, čo by ste popriali našim frekventantom a nášmu časopisu do budúcnosti?

Časopisu prajem, aby vychádzal každý mesiac, a aby tam boli zaujímavé články pre všetkých. Začali ste veľmi dobre, páči sa mi, že nepreberáte články z iných časopisov, ale že sú to vlastné nápady, vlastná tvorba.

Frekventantom prajem veľa úspechov, a aby mali dobrý pocit zo svojich študijných výsledkov a z osobného života. Prajem im dobré spolunažívanie, keďže sa stretávame rôzni ľudia, s rôznymi povahami.

Podakovanie

Prostredníctvom občasníka "Nadhľad" chceme predstavenstvu, pracovníkom i frekventantom Rehabilitačného strediska pre zrakovo postihnutých v Levoči veľmi úprimne poďakovať nielen za pozvanie, ale aj, a to predovšetkým, za krásny a nezabudnuteľný program priateľského popoludnia dňa 7.11. 2013.

Mimoriadne nás potešili slová uznania, ktoré vyslovila pani riaditeľka Mgr. Zuzana Labajová vo svojom slávnostnom prejave, aj príhovor zástupcu riaditeľa PaedDr. Milana Richtarčíka a vedúceho vychovávateľa Mgr. Alexandra Péchyho.

A čo povedať o kultúrnom programe, ktorý pripravili a s citom predniesli frekventanti pod vedením pani vychovávateľky Kataríny Wágnerovej? Naozaj dojímavé a povzbudzujúce. Veľkú radosť nám urobili aj spomienky pracovníkov RSZP na obdobie nášho pôsobenia v tejto významnej a jedinečnej inštitúcii pre dospelých zrakovo postihnutých. Celé úsilie pracovníkov RSZP smeruje k tomu, aby

frekventanti pochopili, že strata zraku neznamená stratu zmyslu života. Vďaka pochopeniu tejto skutočnosti sa frekventanti usilovne a cieľavedome pripravujú na život v zmenených podmienkach, aby opäť získali stratené pozície v rodine i v spoločnosti a žili plnohodnotným, zmyslu plným a radostným životom. Mimoriadne úprimnú a bezprostrednú atmosféru krásneho popoludnia sme si vychutnávali ako nezabudnuteľnú pochúťku úprimných duší. Pri spomienkach na toto popoludnie si nevedojak hovoríme:
"nežili a nepracovali sme zbytočne!"
Ešte veľká, srdečná vďaka!

Stále Vaši Ličkovci

Aj k nám prišiel Mikuláš!

Viete kedy a prečo chodí sv. Mikuláš?

Je nám to všetkým jasné, že 6. decembra. V rehabilitačnom stredisku pre zrakovo postihnutých sme oslavovali deň vopred. Naše milé asistentky z Katolíckej univerzity pre nás pripravili jeden príjemný spoločne strávený večer. V úvode asistentka prečítala o sv. Mikulášovi.

Nasledovala zábavná časť programu, ktorého sme sa zúčastňovali v skupinách. Jednotlivé úlohy vyzerali nasledovne: Každá skupina mala misku s vodou a mydlom. Našou úlohou bolo čo najrýchlejšie toto mydlo vymydlieť - minúť. V tejto súťaži zvíťazila skupina IAS. V druhej úlohe sme si na chrbty kreslili jednoduché obrázky, a kto bol prvý, musel to, čo mu kamarát za ním nakreslil na chrbát, nakresliť na papier. Ďalšia úloha sa podobala elektrine, ak poznáte túto hru. Keď niektorá z asistentiek stisla poslednému členovi radu ruku, musel vyslať znamenie alebo elektrinu ďalej vo svojej skupine a posledný musel čo najrýchlejšie uchmatnúť z ruky cukrík. Tieto súťaže sa mi veľmi páčili, pretože sme sa všetci zapájali, a aj preto, lebo každý si mohol skúsiť všetky činnosti. Dokonca si s nami zasúťažil aj vedúci výchovy pán Alexander Péchy, čo nás tiež teší. Nasledoval príchod Mikuláša, ktorý si so sebou priniesol aj anjela a nemohol chýbať ani poriadny čertisko. Mikuláš bol štedrý, nezabudol na nikoho. Postupne sme si chodili brať balíčky, ale Mikuláš nikoho nepustil bez toho, že by mu niečo nezarecitoval alebo nezaspieval. Mohli ste aj tancovať! Na konci tohto večera plného zábavy a radosti, že Mikuláš nie je iba pre deti, sme si každý našli na svojej stoličke malé prekvapenie, ktoré nám pripravili naše asistentky. Na záver sa ujal slova vedúci výchovy Pán Péchy, ktorý poďakoval asistentkám za krásny program a všetkým krásny večer.

Dominika Pozdechová

VÝROBKY NAŠICH FREKVENTANTOV NA VIANOČNÝCH TRHOCH.

Ako každý rok, konajú sa v období pred Vianočnými sviatkami vo všetkých kútoch Slovenska predajné trhy, na ktorých si človek kúpi takmer všetko, na čo má chuť a čo sa mu páči. Inak tomu nebolo ani teraz. V decembri 2013 sa počas dvoch dní:

pondelok a utorok, konali taktiež v Bratislave, v budove MPSA výstavno-predajné trhy, ktorých sa zúčastnilo viacero predávajúcich, medzi ktorými sme opäť nechýbali ani my. Šli sme na tieto trhy s nádejou, že ak sa nič nepredá, aspoň sa zviditeľní naše stredisko. Na naše nemalé prekvapenie, opak bol pravdou. Nielenže sa ľudia dozvedeli o stredisku, ale podarilo sa predat' viac výrobkov našich frekventantov, ako po minulé roky. Veľký záujem bol hlavne o keramiku, kartonážnicke výrobky, a v konečnom dôsledku ani košíkárske výtvyry neostali bez povšimnutia. Dozvedeli sme sa zároveň jednu podstatnú vec. Ľudia javia záujem hlavne o výrobky, ktoré sú vo farbách práve aktuálneho módného trendu. Následne vo štvrtok, v tlačiarňi pre nevidiacich v Levoči, sa popri výstave šperkov zberateľky konala aj malá výstavka s podobným zameraním z dielne nášho strediska. Predávajúcimi boli naše frekventantky Oľga Balogová a Mária Polláková. Škoda, že len jeden deň, lebo úspech bol nečakaný, aj keď bolo oveľa menej ľudí, ako nasledujúci deň. Mimochodom, ten prvý bol krásny, slnečný a – teplý. Ten druhý, teda piatok, bol škaredý, zamračený a – ľadový. A práve takýto deň, keď každý najradšej leží doma pod teplou perinou, boli trhy aj u nás, v Levoči. Tu sme sa zapísali na služby, kto, ako a s kým chce predávať. Na otvorení bola najprv p. učiteľka Eva Veghová s Alenkou Hudecovou. Potom boli p. Kapustová, Julka Čmelíková a ja, Danka. Ďalšia partia Olinka Balogová, Robko Sedlák a p.. Úplne poslední boli Janko Greguš a Imro Fudaly. Super deň. Slovom, zmrzli sme jak štolverky. Nakoniec nastúpil p. Péchy, ten však už len zbalil to, čo ostalo a odviezol do strediska. Úplný záver patrilo nám dvom: Olinke Balogovej a mne. Deň: pondelok, ten istý program, miesto konania dolná spoločenská miestnosť. Takmer celý deň patrilo ponuke ostávajúcich výrobkov. Z celej tej kopy hlíny, papiera a prútia neostalo po týchto troch náročných, ale plodných dňoch takmer nič.

Danka Sceranková a Oľga Balogová

Boli sme v „Pošte pre teba“

V nedeľu 8.12. 2013 o 9.00 hod. pred odchodom do kostola u nás zazvonil kuriér s obálkou. Keď ma manžel zavolať k dverám, aby som podpísala zásielku – zistila som, že pred dverami stojí Ľudvík z „Pošty pre teba“. Mali sme tušenie, že by to môže byť niekto z frekventantov RSZP. Tušenie sa potvrdilo, keď sme zistili, že takéto pozvanie dostal aj pán Róbert Fellber, s ktorým sme v tejto inštitúcii spolupracovali už od jej založenia v roku 1977. Keďže sa mala relácia natáčať v sobotu 14.12. o 12.15 hodine, rozmýšľali sme, ako budeme cestovať do Bratislavy a predovšetkým kto nás pozýva. Keďže frekventantov, ktorí s nami prišli do styku počas nášho pôsobenia v RSZP bolo vyše 1000, ťažko nám bolo tipovať nejakú konkrétnu osobu. Deň „D“ nastal a keďže sme nechceli pozývajúcu stranu sklamať, vybrali sme sa autom o 6.30 hod. z Levoče do Bratislavy. Posádku tvorili okrem nás s manželom a kolegu pána vychovávateľa Róbera Felbera aj zástupca riaditeľa RSZP PaedDr. Milan Richtarčík, ktorý aj šoféroval a touto cestou mu chceme úprimne poďakovať za krásnu a bezpečnú jazdu. Keďže náš šofér bol perfektný, v Bratislave sme boli už o 10.30 hod. Ostali sme stáť na parkovisku pred cintorínom v Slávičom údolí. Do Slovenskej televízie to bolo len cez cestu. „Toto je Mlynská dolina?“ – čiže z televízie rovno na cintorín? „No, ktovie čo nás tu bude ešte čakať?!“, pomyslela som si. V obálke od Ľudvíka boli tri dokumenty: pozvánka s určeným dňom a hodinou natáčania, popis trasy do Slovenskej televízie a číslo telefónu na

asistentku u ktorej sme sa mali hlásiť, a zmluva so súhlasom na vytvorenie a použitie zvukovo-obrazového záznamu v televíznom programe „Pošta pre teba“ s rôznymi podmienkami medzi účinkujúcimi a televíziou, ktoré sme podpísali pri doručení Ludvíkom aj s kontaktnými údajmi o nás.

Keďže sme vedeli, že asistentka sa o nás má postarať, rozhodli sme sa ísť hneď do televízie. Vrátnik si overil naše pozvanie a otvoril rampu. Zaparkovali sme pre veľikánskou budovou s nápisom Spravodajstvo. Asi 30 minút sme sedeli v aute a obzerali si ľudí, ktorí prechádzali okolo nás. Niektorých sme aj spoznali (Szendrejovci). Keď nám zazvonil mobil a asistentka netrpezlivo hlásila, že vrátnik nás vpustil pred pol hodinou, pochopili sme, že sme „sledovaní“. Narýchlo sme si zbalili veci. Okolo budovy spravodajstva stálo množstvo áut. Budova bola stará, zanedbaná. „Iste len zvonka“ navrávala som si v duchu. Staré hliníkové okná a dvere. Vo vnútri to však pokračovalo: zanedbané chodby, popraskané omietky dávno nevideli farbu, olupujúce linoleá. Čakala som steny s množstvom veľkých fotografií z inscenácií s tvármi našich slovenských hercov a herečiek. Nič! Len sem, tam obrázky z nejakých starých puzzlí s vypadnutými dielikmi, ktoré zakrývali popukané, nevymaľované steny. Asistentka nás doviedla na 2. poschodie k dverám, na ktorých visel kancelársky papier prilepený samolepkou s nápisom „Hostia“. Vravím si: „konečne si náš šofér po náročnej ceste oddýchne. Vyroží si nohy či zdriemne na mäkučkom gauči.“

Po otvorení dverí mi klesla sánka. Miestnosť úzka na šírku hliníkového okna. Za dverami vľavo umývadlo bez mydla, uteráka či pohára. Nič, len okolo neho záves, ktorý skôr nevisel ako visel na určenej tyčke z plafóna. Za ním 3 kreslá, malý stolík, 2 kreslá – koniec miestnosti. Okno zašpinené s čiernou vrstvou prachu, na ňom zrkadlo bez rámu s odlomeným rohom. Oproti kreslám 2 stoličky. Všetci 4 sme nechápavo pozerali na zavreté dvere za asistentkou. Kreslá sa podobali skôr na vyradené kusy nábytku spreď kontajnera. Keď som si do jedného z nich dala kabelku, ocitla sa s dnom kresla až na zemi - popruhy na sedadle kresla boli totiž potrhane. Stoličky (každá iná), ako tak fungovali. Keď si na ne sadli manžel s p. Richtarčíkom – kolenami sa dotýkali kresiel. Po ich odskúšaní rukami pán Felber skonštatoval: „neriskujem“! Keďže táto miestnosť vyvolávala v nás stiesnenosť v dôsledku neporiadku a špiny, radšej sme vyšli na chodbu, kde boli kovové, koženou potiahnuté kreslá, ktoré vyzerali bezpečnejšie. Keď si manžel sadol, pýtal sa nás či tu majú myši. „Prečo?“ pýtali sme sa všetci traja naraz. „Nevidíte tie ohryzené rúčky na kreslách? Vypadávajú z nich kúsky molitanu!“ Lepšie sme sa prizreli. Fakt. Ani jedno kreslo na chodbe nebolo v poriadku! Kde sme?! Toto je Slovenská televízia? Ved' má reprezentovať Slovensko! A kde vlastne idú naše koncesionárske poplatky? Ved' ich nie je málo! Neskôr sme to pochopili: po chodbách a prechádzalo množstvo ľudí s mobilmi pri uchu. Každý mal naponáhlo ako na železničnej stanici. Šli sme hľadať to slávne štúdio, ktoré v televíznej obrazovke žiari leskom a čistotou. Asi 3 dvere vľavo za mrežami boli otvorené dvere, tak sme tam vošli. Za ďalšími dverami sme zazreli opony, ktoré viseli z vysokého plafónu. Boli väčšinou tmavé, vyblednuté – čierne – vlastne sivé, hnedé, tmavo modré a pod. Množstvo látky sa váľalo po zemi. Niektoré opony držali len na niekoľkých úchytkách. Obchádzali sme to s veľkým rešpektom, aby sme na ne nestúpili a nestiahli celú tú masu látky na seba. Po zemi bolo toľko hrubých káblov – akoby sme kráčali po hadiciach. Chodbička bola úzka – vrela som si, že snáď toto nie je oficiálny vchod do štúdia. Pred nami sa zjavila väčšia miestnosť. Vpravo rohová sedacia súprava pre hostí vľavo pre divákov. Vysoko nad nami množstvo reflektorov. Jeden vedľa druhého.. Pokúšala som sa ich spočítať – 124? Štyri veľikánske kamery na posuvných stojanoch s kolieskami, na

bokoch s rúčkami ako od motorky. Pri nich velikánske slúchadlá. Hľadisko pre divákov s krásnymi červenými kreslami ako v divadle. Ale len z diaľky. Z blízka sme mali pocit, že pamätajú ešte na časy schôdzí s pánom prezidentom Husákom. Ešteže to vedia všetko správne nasvietiť, nasnímať a pred televíznou obrazovkou máte pocit, že je všetko na hviezdičku. Pán režisér si nás dal zavolať a ráznym, direktívnym hlasom nás poučal odkiaľ prídeme, kam máme ísť, kde a ako si sadnúť. Na krátku sedačku – tesne k sebe traja. Nekývať sa, sedieť v jednej polohe – budeme mať na sebe zvukové snímače – porušili by sa kontakty. Nerozprávať sa medzi sebou! Nerobiť reklamu inštitúcii odkiaľ sme prišli. Keď sme spomenuli názov nášho Rehabilitačného strediska pre zrakovo postihnutých v Levoči – skoro soptil. „To je reklama!!!“ Skôr ho zaujímalo, ako prišiel manžel o ruku a zrak – ako to, kde sme pracovali. Poprosila som ho, aby pani Katka pri kladení otázok nezabudla manžela osloviť menom, aby vedel, že otázka patrí jemu. Uistil ma, že ona to vie. (Pri natáčaní na to samozrejme zabudla). Veľmi dôležitá informácia režiséra pre nás bola – ak uvidíte osobu, či osoby, ktoré vás pozývajú – nepýtajte sa ich nič, len povedzte – „Dajte stenu preč!“ Potom sa s nimi porozprávate mimo štúdia. Dnes ešte natáčame 7 ďalších častí! Jasný pokyn sme pochopili. Keď si myslel, že vzbudil v nás patričný rešpekt, poslal nás na chodbu, kde nás už čakala asistentka, ktorá nás vyzvala, aby sme ju nasledovali o poschodie nižšie. Musia nás pripraviť v maskérni. Vo veľkej miestnosti bolo na každej strane po 5 kresiel so zrkadlami ako u kaderničky. V strede miestnosti boli 3 dlhé stoly. Pani hneď pri prvom kresle pri dverách požiadala manžela, aby si sadol. Vatovými tampónmi s púdom mu natierala tvár, aby sa vraj v štúdiu neleskol. Nalakovala mu vlasy a bol vybavený. U mňa sa pokúšala okrem tej istej procedúry aj natupírovať vlasy a vymaľovať oči. Namietala som! Nie som na to zvyknutá – čo som hasičský plagát? Kolega Felber sa začal tešiť na česanie a tupírovanie vlasov. Mal smolu! Jemu pridala viac púdu na tvár a plešinku. Keďže mu to robila s tým istým tampónom ako nám – kúdol púdu okolo neho narastal. Keď kýchol, pani rýchlo skončila v obave, aby neprišla o všetok púder. So smiechom sme odišli späť na svoje miesta na chodbe. Začali prichádzať diváci: dôchodcovia a študenti. Za jedno natáčanie dostali 2 eurá. Ľudí pribúdalo. Tí s mobilmi pri uchu začali zháňať „Katušku“. Po čase sme ju zbadali vo vysokých opätkoch a v mini červených šatách. Všetci ju hneď ľutovali ako si to dnes v tých vysokých topánkach vytrpí. Prišli technici zvuku. Na krk zozadu nám dávali káble, na nohavice krabičku, k ústam malé mikrofóny. Príkaz znel: „nerozprávať!“ Počuli by nás v hľadisku. Na uši nám nasadili masívne slúchadlá. Mne v každom uchu dunela iná hudba, až som mala pocit, že mi vybuchne mozog. Hrôza!!! Manžel mal anglický vresk – ako povedal neskôr a pán Felber – Beatles.

O 10 minút nás asistentka posunkami navádzala, aby sme ju nasledovali. S hrôzou som zistila: tie isté dvere, kovové mreže, opony na zemi, káble, úzka chodbička, schody, hore, dole, - rozvodná skriňa v ktorej sa blýskalo a jej prst na ústach dával znamenie – „ticho, už sa natáča!“ My v týchto stiesnených priestoroch so strachom, že im zdemolujeme celé štúdio, keď zakopneme do tých káblov, či opôn na zemi. V duchu som si vravela: vydržať, vydržať! Cesta bola nekonečná. Obchádzali s nami celé štúdio. Keď sme konečne zastali, vysoko pred nami medzi oponami sme zazreli obrazovku a na nej doručovanie listov pre nás od Ludvíka. Len obraz – zvuk len zo slúchadiel: akože hudba! Postavili nás za seba na kovovú plošinku ako u vysoko zdvižného vozíka. Na pravom boku stál mládenec a šnúrou ťahal, aby otvoril sklené dvere, ktoré na obrazovke vidieť – akoby sa otvárali na fotobunku. Pred nami stál Ludvík – dával nám dole slúchadlá (konečne!!) a pani Katka podávala ruku a ako hostiteľka nás pozývala sadnúť si na rohový gauč, kde dĺžka sedadla 1,20 m bola

vyhradená pre nás troch. Nadýchnuť sa, nedýchať, vystrieť sa, nehýbať sa, nepotiť sa, odpovedať iba na otázky Katky.

Režisér vstupoval do rozhovoru, opravoval nás i Katku. Dával pokyn divákovi, kedy tleskať, hikať, žasnúť ap. V duchu som si priała, aby sme to mali čím skôr za sebou. Nemala som ani tušenie čo hovorím, či reagujem správne, či nekokcem a či moja odpoveď má hlavu a päť.

Konečne sme videli, kto nás pozval. Branka Soročinová z Bratislavy, absolventka masárskeho kurzu z r..... Konečne vieme, kto to je! Poznali sme ju! Na jazyk sa mi tislo kopec otázok: „prečo je na invalidnom vozíku? Čo sa jej stalo? Čo robí?“ a podobne. Nesmieš nič! Ako povedal režisér, ešte dnes budú natáčať ďalších sedem častí. Na chodbe nebola šanca na otázky pre Branku. Redaktorka časopisu: „Báječná žena“ mala prednosť. Potom telefonovali z vrátnice: čakajú Branku s autom na odvoz domov. Ešteže sme si stihli od nej vypýtať telefónne číslo. Žiaden rozhovor naživo. Ani káva či zákusok pri stretnutí. Žiaden bufet či cukráreň. V STV to nehľadajte!

Takže poďakovanie, rýchla rozlúčka a cesta domov s množstvom myšlienok v obave, aké to bude v televízii pri vysielaní relácie. Vravíme si: „ak táto relácia pomôže zrakovo postihnutým, ktorí sú doma a nevedia čo ďalej pre svoj handicap a nájdú si cestu do RSZP, nemerali sme cestu do Bratislavy zbytočne.“

„Tým, že niekto stratí zrak – nestráca zmysel života!“

V.L.

Výlet na Popradské pleso.

V septembri sa uskutočnil výlet na Popradské pleso zúčastnili sa ho siedmi frekventanti a dvaja vychovatelia strediska. Bolo krásne sobotné ráno. Počasie bolo pekné, takže nám nič nebránilo v ceste. Z Levoče sme vyrazili o pol desiatej ráno. V Smokovci sme boli tak okolo pól jedenástej.. Ako som už povedal, počasie bolo nádherné a cesta príjemná. Šli sme hore na Pleso asi dve hodiny a obdivovali sme krásy tatranskej prírody. Sem tam sme sa zastavili, urobili sme si nejakú tú fotku, takže cesta nám pomerne rýchlo ubiehala.. Na Pleso sme dorazili okolo dvanásť dvadsať. Sadli sme si vonku pri chate, kde bolo veľmi príjemne. Niektorí si dali čaj, iní zas pivo, a rozprávali sme o všeličom možnom. Keď sme si trochu oddýchli a posilnili sme sa, tak prišlo na rad fotenie pri Popradskom Plese. Na výlete sa zúčastnili títo frekventanti: Bubenčíková Martina, Danyiova Rita, Ferko Ladislav, Ferko Stanislav, Fudali Imrich, Čmelíková Júlia. Cestou sme zobrali aj siedmu frekventantku Annu Fudaliiovú... Na Popradskom Plese bolo nádherne, no keď sme sa vracali naspäť, tiež sme sa zastavovali a robili ďalšie fotografie. Domov sme sa vrátili okolo piatej podvečer. Bol to krásny zážitok, za ktorý sa chceme poďakovať našim pánom vychovateľom. Toľko z Popradského plesa.

Stanislav Ferko

Dar zvaný priateľstvo

Minulý rok bol pre mňa dosť zaťažkávajúci. Nielenže som sa dozvedela o mojej novej chorobe, ale zistila som, kto je skutočný priateľ a kto sa iba skrýva za týmto oslovením. A toto zistenie bolo smutné. Ako som písala na začiatku, moje telo navštívila choroba, ktorej by sa najradšej každý vyhol keby sa to dalo, lenže je to ako časovaná bomba, ktorá tleje v každom z nás, len čaká kde a v kom vybuchne a je jej jedno, akú škodu spácha. Musím podotknúť, že vždy príde najmenej vhod. A práve v takejto chvíli príde na rad priateľ, ktorý vás podporí, aj keď to nie je najľahšie a dosť vyčerpávajúce nielen pre vás, ale hlavne pre priateľa. Mnohí si myslia, že to zvládnú, ale opak je pravdou. Pravý priateľ sa neotočí k vám chrbtom, vypočuje si problémy, a nezradí! Iní zasa naopak podajú pomocnú ruku a od ktorých by ste to ani nečakali, vám zavolajú, povedia milé slová, dokonca utešia aj keď iba pár slovami, poprípade sa snažia o veselosť. Sú to veci ako aj obyčajný e-mail. Pred piatimi rokmi som prišla o zrak a musím zopakovať, že ma podporovali nie iba rodičia, ale aj priatelia, o ktorých som bola presvedčená, že sa na mňa vykašlú, a stále sa zaujímajú o moju maličkosť. Na rad prišla Levoča a nove známosti. Samozrejme, že všetci nie sme spolu spriaznení. Vždy sa ten okruh zúži. Zistila som, že veľa ľudí sa riadi heslom: "Zíde z očí, zíde z mysle". Uznávam, že moja povaha sa v tej chvíli zmenila, ale priznajme si, kto by sa nezamýšľal nad sebou, a ako dlho tu pobudne? Najviac sklamá takí, ktorí sľubujú, že neprerušia s vami kontakt, a pritom sa ani neplánujú ozvať. Alebo takí, ktorí vám prestanú dvíhať telefón pod rôznymi zámienkami. A takí sa bez výčitiek svedomia snažia hrať nevinných a milých a pritom hrajú na dve strany. Nevedia čo slovo PRIATEĽ vlastne znamená.

Denda.

Lilianin osud - 1. časť

1. Kapitola

V nemocnici

V to ráno ležala Liliana na nemocničnej posteli s voľne vlniacimi sa vlasmi okolo oválnej tváre, oči mala privreté, keď sa nad jej posteľou zjavil vysoký, ale zato štíhly doktor s belasými očami a milým úsmevom na plných perách. Zrazu otvorila oči: „Kde som a kto to tu len môže v také skoré ráno pri mne byť?“ mrmlala Liliana. Pohládil ju, milo sa na dievča usmial. „Kde ste?“, švitoril so zastretým výrazom na tvári. „Ste v nemocnici, havarovali ste, utrpeli ste vážne zranenia, máte veľké krvácania.“ Toto všetko na ňu vychrlil doktor. „Ale nebojte sa, budete v poriadku.“ To jej s určitosťou v tej chvíli povedať nevedel, no chcel v to aspoň veriť. „Práve ste sa prebrali a určite si na nič, čo sa prihodilo nepamätáte. Prišiel som vás skontrolovať a hlavne sa na vás pozrieť. Ako sa cítite po prebratí?“ „Necítim si končatiny, nevládzem sa ani len pohnúť, a hlavne mám v hlave poriadny zmätok.“ Ale to mu s určitosťou povedať nechcela, preto len odvetila: „Všetko ma stále bolí, no bolo lepšie a snáď ešte niekedy v mojom živote aj bude.“ „Nebojte sa,“

ubezpečoval ju doktor. „Ak by si niečo potrebovala, zazvoň na sestričku, príde ti poslúžiť, alebo len tak sa s tebou pohovárať, ak by si mala záujem.“

Celý deň preležala Liliana v posteli, čo iné jej aj ostávalo? O pár minút bola už ponorená do svojho sveta –sladkých snov. V to dopoludnie sa jej prisnil krásny sen. Sen, v ktorom snívala plavbu s najlepšimi kamarátmi, priateľmi po rozbúrenom mori. Obloha bola jasná, ani jedného obláčika na obzore nevideli. Plaviaca sa posádka mala teda prekrásny výhľad na okolie. Zrazu sa strhla zo snívania. Kde som to a čo tu robím? Veď mám byť na rozbúrenom mori! To už v izbe sedela na ďalšej posteli spolubývajúca Melinda.

„Ahoj volám sa Melinda a budem tvoja spolubývajúca.“ Lili podala ruku Melinde. „Teší ma! Ja som Liliana.“ Tak a budem tu mať aspoň jednu kamarátku! Tešila sa v duchu. „Ale ak si unavená, tak si ešte trochu pospi, snívaj si svoj sen o rozbúrenom mori!“, nabádala ju Melinda, ktorá ešte stále ani len netušila, prečo musí Liliana ležať v nemocnici. „Vieš čo, veru sa mi už ani veľmi nechce, keď mi sem dali teba!

Priznávam sa ti, že som mala trochu obavy, aby som len nebola na izbe sama.“ „A ty už tu takto dlho si samučká sama?“ „Nie, iba odvčera popoludnia,“ odvetila Lili. „Tak super budeme tu dve, bude nám čas trošku rýchlejšie ubiehať.“ No o tom čase sa povedať nedá, žeby v nemocnici rýchlo ubiehal, ale aspoň chceli zľahčiť situáciu.

„Niečo mi o sebe porozprávaj!“, bola zvedavá Melinda. „Čo ti mám povedať, keď nič neviem?“ „Ty nič nevieš, nič ti nepovedali lekári?“ „No hej, ale stále sa neviem akosi z toho všetkého spamätať, alebo skôr uveriť tomu, čo sa stalo.“ „A čo sa stalo?“

„Doktor mi povedal, že som mala nehodu, mám veľké krvácania, zlomeniny a čo ja viem ešte čo všetko!“ , vychrlila Liliana pomaly so slzami na krajíčku. „Ach, strašné!“, ľutovala ju Melinda, ale najavo jej to vôbec nedala poznať. „A teraz mi povedz, prečo tu musíš byť ty, moja jediná kamarátka!“ „Ja to tiež nemám jednoduché,“ začala rozprávať svoj kríž Melinda. „Mne nedávno zistili leukémiu,“ povedala so zarmúteným výrazom Melinda. „Jedna diagnóza „lepšia“ ako druhá! Neviem ako dlho na tomto svete ešte zostanem s takýmto ochorením, dokonca aj s tebou na izbe, ale ak na chodbe uvidím nejakých pekných chlapcov, pozvem ich k nám na izbu. Nech si aj ty môžeš nájsť nejakých ďalších kamarátov. Možno aj človeka, ktorému tvoje srdce a šarm učaria a nájdu cestu, ktorá vás povedie celým vaším životom.“

„Budeš mať aj ty po obede nejakú návštevu?“, neskôr sa pýtala Melinda. „Nie, nikoho nemám, kto by ma mohol prísť pozrieť!“ „Škoda,“ Melinda na chvíľu zosmutnela.

Vtedy si Lili spomenula, že všetci, ktorí boli vtedy v tom aute spolu s ňou, zomreli. Ona môže byť rada, že aspoň ona je medzi živými, i keď bude mať vážne následky.

Už jej všetko pomaly začínalo byť jasné! To, že v ten osudný deň šoférovala práve ona, spolu s ňou boli v aute jej sestra a rodičia a ona dostala šmyk. To bolo všetko na čo si spomenula. Prečo sa to muselo takto stať? Teraz už srdcervúco plakala.

Lili po neskutočne početných operáciách a rehabilitáciách oznámili, čo jej aj pomaly začínalo byť jasné, že po celý zvyšok života zostane na vozíčku. To bola rana jej osudu. Tento deň bol naozaj osudný. Nielenže sa dozvedela, čo ju v živote čaká, ale odišla na večný odpočinok jej jediná nemocničná priateľka.

„Prečo som si nedávala pozor?“ Mala výčitky svedomia. Aké to teraz bude, ako budem ďalej žiť, naučím sa narábať s invalidným vozíkom? Trápilo ju veľa nezodpovedaných otázok. Budem silná, naučím sa žiť život taký, aký je a s tým, čo mi prinesie. „Dúfam, že dnes alebo zajtra niekto nový príde a budem mať novú priateľku,“ pomyslela si Liliana.

V tom sa otvorili dvere a v nich stála milá usmievavá mladá sestrička, ktorá keď videla Lilianu usedavo plakať, priskočila k nej. „Prečo plačeš, stalo sa niečo, moja?“ „Som tu taká samučičká sama, prišlo mi to tak veľmi ľúto, nemám tu nijakých

kamarátov, nemôžem nikde ísť.“ „Neboj sa, nájdem ti kamarátku!“ , povedala mladá sestra. O chvíľu viedla po chodbe dievča, asi v jej veku. Roztvorili sa dvere a v nich stála sestra s dievčaťom.

„Volám sa Elizabet Mell Púčiková,“ vyhrkla jedným dychom. Mell hľadela na Lilianu veľkými hnedými očami a podávala jej svoju malú rúčku. „Ale volaj ma iba Mell,“ prosila. „Dobre teda, ty Mell. Ja sa volám Liliana.“ Celé popoludnie dokonca aj večer Liliana s Mel prehrkúťali. Večer, keď sa pomaly lúčili, spýtala sa Lili Mell : „Prídeš ma aj zajtra navštíviť?“ „Áno, samozrejme, že prídem za tebou.“ Keď Liliana večer zaspávala, pomaly sa začínala tešiť na ďalší deň, ktorý môže byť aj v nemocnici krásny.

Dnes už nedočkavo vyčkávala svoju novú priateľku, ktorá mala za krátky čas prísť. Zrazu začala premýšľať nad tým, čo budú spolu robiť, o čom sa asi budú zhovárať, keď sa v jej nemocničnej izbe zjavila Mell. „Ahoj Lilianočka,“ štebotala Mell. „Ahoj,“ odvetila Liliana. „Ako sa cítiš, je ti už aspoň trošku lepšie?“ „Keď mám teba, všetko je v mojich jednotvárných dňoch krajšie a aj bolesti sú znesiteľnejšie.“ „Vieš, čo, Lili? Dostala som nápad! Pôjdem po sestričku, aby ti pomohla na vozík a spolu sa pôjdeme prejsť oddelením, nájdem ti aj nejakých ďalších kamarátov. Čo, súhlasíš?“ „To by bolo skvelé! I tak som z tejto izby nevyšla už niekoľko dní.“

Aj sestričky sa náramne tešili Mellinmu nápadu a hlavne tomu, že Lilianke znovu zažiaria očká radosťou, a že znovu začne žiť život. Vyšli si teda na obhliadku oddelenia. Zrazu do nich niekto zozadu narazil. Liliana sa veľmi preľakla. „Prepáčte,“ začal sa ospravedlňovať neznámy. „Nič to, nič to!“ Vtedy si Liliana všimla, že jedno oko má prelepené. Čo sa mu preboha stalo? Pýtala sa v duchu sama seba. Konečne pochopila, že nie je na oddelení sama, ktorá musí niesť takýto ťažký kríž. „Nevieš, čo sa mu stalo?“ „Nie, ale on ti to určite rád prezradí!“

„Ako sa voláš?“ , spýtala sa Liliana otáčajúc sa k nemu. „Peťo.“ Povedal to tak jednoducho. „Aké pekné meno máš! Já sa volám Liliana.“ „A ja Mell!“ Zoznámili sa. „Môžem sa opýtať? Čo sa ti stalo, keď máš ...“ Nestihla ani dopovedať svoju otázku a hneď mala aj odpoveď. „Vrazilo do nášho auta ďalšie vozidlo, ja som sedel na mieste spolujazdca. Práve ma ocino viezol za mojím najlepším kamarátom Tadeáškom,“ spomínal na ten deň Peťko. „Na jedno oko som hneď po silnom náraze oslepol a druhé mám po operácii.“ „Je nejaká nádej, že ešte niekedy budeš na to oko vidieť?“, pýtala sa Liliana. „To práveže teraz s určitosťou nevie povedať nikto.“

Z celého srdca mu priala, aby raz uvidel aspoň na to jedno oko. Veď bol taký krásny! V tej chvíli ho zatúžila pobozkať! Tak veľmi! Ale nemohla si to dovoliť, veď sa skoro vôbec nepoznajú! No určite nie na nemocničnej chodbe. Ako mu to povie? Práve sa zalúbila do svojej prvej lásky Peťa a nevie ako mu to má povedať. Ale čo ak si on myslí, že Liliana je zdravá a tiež sa do nej z neznámych príčin zalúbi?

V ten deň Liliana pochopila, že svet je plný šťastia aj nešťastia, ale život je krásny, a treba si ho užívať plnými dúškami, pretože nikdy nevieme, ktorý deň môže byť náš posledný!

Oslavujeme

Miriam Genská 24. 1.

Ján Greguš 30. 1.

Stanislav Ferko 4. 2.

Všetkým trom oslávencom srdečne blahoželáme

RR

Jednoducho famózný MEDOVO-ORECHOVÝ koláčik!!!

POTREBNÉ PRÍSADY

Na cesto: - 500 g hladkej múky - 200 g práškového cukru - 2 vajcia - 200 g masla - 2 lyžice medu - 2 lyžičky sódy bikarbóny rozmiešať v 2 lyžičkách mlieka - Na orechovú zmes: -300 až 350 g vlašských orechov nasekaných na štvrtinky - 80 g práškového cukru - 120 g masla - 3 lyžice medu - Na krém: - 3 dcl mlieka, 1 a 1/2 lyžice hladkej múky - 1 a 1/2 lyžice Solamylu - 100 g cukru - 250 g masla - 1 vanilkový cukor - K tomu: - 1 dcl rumu-

POSTUP PRÍPRAVY

V obrázkovom postupe :) Tento koláčik síce nie je hotový za pol hodinku, ale ten čas za to určite stojí! Je totiž vynikajúci!!!

1. Zo surovín na cesto si na doske vypracujeme cesto a rozdelíme ho na dve polovice. Obe rozvaľkáme na veľké obdĺžniky a upečieme na papieri na pečenie na opačnej strane veľkého plechu. Ja som cesto vaľkala rovno na pečiacom papieri, pretože keď som ho vaľkala na doske, nedalo sa mi dobre preniesť na plech.

2. Jednu placku upečieme prázdnu a druhú aj s orechovou zmesou. Obe pečieme na 170 C dozlatova asi 15 minút, treba sledovať. Takto vyzerá po upečení prázdna placka.
3. Spravíme si orechovú zmes: Nasekané orechy s maslom, cukrom a medom dáme na panvicu, necháme všetko rozpustiť a osmažíme dozlatova. Ešte HORÚCU zmes kladieme na surový druhý plát a taktiež ho upečieme na 170 C, 15 minút.
4. Príprava krému - maslo zmiešame s vanilkovým cukrom
5. Ďalej spolu uvaríme na hustú kašu mlieko, hladkú múku, solamyl a cukor. Miešame až kým to nezhrustne.
6. Keď kaša vychladne, primiešame ju k maslu zmiešanému s vanilkovým cukrom. Ja som to vyšľahala a výsledný krém vyzerá takto.
7. Takto vyzerá upečená druhá placka s orechovou zmesou.
8. Prázdny plát najprv pokvapkáme 1 dcl rumu a necháme vsiaknuť. Potom natrieme krémom.
9. A prikryjeme plátom s orechovou zmesou. Ja som musela tento plát prekrojiť napoly a preniesť postupne, aby sa nezlomil.
10. Koláčik treba nechať na chladnom mieste uležať aspoň jeden deň. Buď v chladničke, ale mne sa nezместil, tak bol na balkóne, ale zase v príliš veľkom mraze by byť nemal. Na druhý deň pôjde krájať dobre a takto krásne vyzerá na reze! Koláčik sa vám po dokončení bude zdať tvrdý, ale nebojte, on krásne zmäkne a vrchná vrstva bude pekne chrumkavá! Dobrú chuť želim!

Plnka 1

Čučoriedkový kompót zlejeme - šťavu dáme variť tak, aby sme mali tekutiny aspoň 7 dcl. 2 podingy - zlatý klas rozmiešať v toľkej vode, a by sa neetvorili hrčky a dobre sa nám nalievala do šťavy z čučoriedok. Uvaríme hustý puding do ktorého pridáme aj čučoriedky. Ak treba pridáme trochu cukru či trochu citrónovej šťavy. Horúce nalejeme na vychladnuté piškótové cesto, ktoré pred tým potrieme lekvárom. Piškótové cesto by sme mali piecť v hlbokom plechu - zo 4, 5 vajec.

2. plnka: Jogurtová.

1 sáčok jedlej želatíny /20 g/ vsypeme do 2 dcl vody a občas premiešame.

Šľahačkovú v prášku vyšľaháme podľa návodu s 150 ml mlieka, pridáme k nej 1 vanilkový cukor, 3 biele husté jogurty /SABI/ 150 ml, alebo 1 veľký jogurt 450 g a 1 PL cukru. Želatínu po naboptnaní zohrejeme, kým sa kryštáliky úplne nerozpustia a vlejeme - nie však horúce, len teplé do pripravenej masy jogurtu

a šľahačky,, rozmiešame a nalejeme na vychladnutú čučoriedkovú plnku. Navrch môžeme posypať - či postrúhať čokoládu, granko, mleté orechy ap. Dobrú chuť!

Piškótové cesto : urobíme z 4 vajec a pridáme doň 2 PL kakaa.

Plnka: pol palmarínu dáme do hrnca s 125 g hl. múky a urobíme ružovú zápražku.

Zalejeme pol litrom mlieka, necháme zhustnúť a pridáme 10 PL kryš. cukru - prevaríme. Tento bašamel necháme vychladnúť

V miske rozšľaháme 1 celý smetol s 1 vanil.. cukrom do peny. po lyžiciach postupne vmiešaváme vychladnutý bašamel a nakoniec 3 - 4 PL kakaa. Natrieme na vychladnuté piškótové cesto. Navrch nalejeme ..

Čokoláda: 2 plátky stuženého tuku rozpustíme, do teplého nakrájame varovú čokoládu a PL kakaa